

СТАНОВИЩЕ

от доц. Анна Тихомирова Божкова, ДН

член на научно жури по дисертационен труд на тема:

„ КОМПЛЕКСНА СИСТЕМА ЗА КОНТРОЛ И ОЦЕНКА НА ФИЗИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ И СПЕЦИФИЧНАТА РАБОТОСПОСОБНОСТ НА ПОДРАСТВАЩИ БАСКЕТБОЛИСТИ“

за придобиване на научната степен „Доктор на науките“,
в област на висше образование: 7. „Здравеопазване и спорт“,
професионално направление 7.6. „Спорт“,

Автор: доц. Мариана Алексиева Борукова, доктор

Съвременната характеристика на баскетболната игра я наложи като един от най-успешния колективен спорт, изключително динамична и емоционална с демонстрация на високо ниво на физически качества, физическа подготовка и отлично владение на баскетболните умения от страна на практикуващите я. Според специалистите пътят за тяхното развитие и усъвършенстване е в правилната и добра организация и рационална структура на тренировъчния процес, съобразявайки се с комплексния характер на играта.

Управлението на тренировъчния процес изисква и задължително, перманентно провеждане на контрол, който в отделните етапи на спортната подготовка по баскетбол носи различна информация, както обобщава докторантката след проучения световен и български опит в областта на контрола на спортната подготовка при подрастващи състезатели по баскетбол. Също така тя обобщава, че унифицирана комплексна тестова батерия с прилежаща към нея нормативна система, която да се прилага от U12 до U16 и при двата пола, би улеснила провеждането на контрола.

В този смисъл и в перспектива намирам, че представеният дисертационен труд на тема: „Комплексна система за контрол и оценка на физическото развитие и специфичната работоспособност на подрастващи баскетболисти“, е правилен и полезен.

I. Данни за докторантката

От посочените данни за докторантката, за професионалното развитие като състезател и преподавател, личните умения и компетенции, прави впечатление последователното научно и личностно израстване на доц. Мариана Борукова, доктор. Познавам доц. М. Борукова и като състезател и като колега, и с убеденост мога да твърдя, че тя е изключително подготвен специалист с отлични социални умения, комуникативна и социално активна личност, безупречен организатор на научни конференции, научни форуми и други събития, организатор на спортни лагери и работи на доброволни начала с хора с увреждания към Спешъл Олимпикс. Притежава многостранни научни интереси в областта на високото

спортно майсторство, игровата ефективност в баскетбола, управлението и контрола на работата с подрастващи, адаптиран баскетбол, приобщаване на хора с увреждания чрез спорт, мениджмънт на спортни събития. Един от малкото обучени педагози в страната по иновативната европейска система „Playdagogy“, Play international. Била е гост-лектор на международен спортен форум „Safe in sport“, гр. Карасу, Турция.

II. Данни за докторантурата

Дисертационният труд е обсъден пред разширения състав на научния колегиум на катедра „Баскетбол, волейбол, хандбал“ при НСА „В. Левски“, проведен на 14.06.2022 г. (ЗП-544/17.05.2022 г.), и е предложен за официална защита.

Представената документация, необходима за провеждане на защитата, е коректно попълнена и комплектувана.

Не откривам нарушения при реализирането на дисертационния труд и изпълнението на нормативните изисквания по вече отминалите процедури.

III. Данни за дисертацията и автореферата

Представеният дисертационен труд на доц. Мариана Борукова, доктор е едно цялостно целенасочено теоретико-практическо и експериментално изследване предвид следните фактори – извършено е задълбочено теоретично проучване; разработена и приложена е комплексна тестова батерия; установени са средните нива и вариативност на изследваните показатели по пол и възраст (от U12 до U16); установено е значението на изследваните показатели по пол и възраст чрез утвърдени сравнителни критерии; установена е статистическата надеждност и съдържателната валидност на комплексната тестова батерия; идентифицирани са основните фактори на физическото развитие и специфичната работоспособност за всяка възрастова група; разработена е Нормативна система за оценка и контрол при подрастващи баскетболисти от U12 до U16 и при двата пола.

В дисертацията личи безупречно познаване на изследвания проблем от страна на докторантката. Трудът е с практическа насоченост и приложимост. Стилът и начинът на изложение е отличен – в професионално и езиково отношение. Дисертационният труд е написан в обем от 287 страници, от които 31 са в отделно Приложение към дисертационния труд. Списъкът на цитираните литературни източници включва публикации на значителен брой автори - 230, от които 140 са на кирилица, 83 на латиница и 7 интернет ресурса. Разработката е онагледена с 42 таблици и 46 фигури, които улесняват възприемането на текста.

В структурно отношение дисертационният труд обхваща 4 глави, като въведението, литературата и приложенията са спомагателни и внасят допълнителна яснота по разработката.

В Първа глава докторантката е изложила компетентно състоянието на изследвания проблем, позовавайки се на утвърдени учени и съвременни изследвания на специалисти, работили по въпросите на баскетбола и свързания с

него учебно-тренировъчен процес. В края на Първа глава е формулирана основната изследователска теза на докторския труд.

Във Втора глава ясно и точно е формулирана целта на дисертационния труд, поставени са осем на брой задачи, описана е методиката и организацията на изследването. Избраните от доц. М. Борукова, доктор изследователски методи и приложените съвременни математико-статистически методи за обработка на данните, са в съответствие и са използвани целесъобразно. Подбрани са достатъчен брой тестове и показатели, които са включени в Комплексна тестова батерия на изследването.

В Трета глава авторката е анализирала компетентно резултатите от проведените изследвания с младите състезатели по баскетбол от U12 до U16 и при двата пола. Главата съдържа пет подраздели, като след всяка интерпретация, доц. Борукова е направила и обобщения, които дават насоки и информация от изключителна важност за теорията и практиката.

Разработената нормативна база за контрол и оценка и методическите указания за използването ѝ (Приложение 3) ще позволяват лесно и бързо да се осъществява ефективен контрол върху специалната физическа и специфичната технико-тактическа подготвеност на подрастващите баскетболисти по възраст и пол.

Дисертационният труд завършва с 8 извода и оценка на приносите на дисертационния труд, които са добре формулирани в Четвърта глава.

Целият дисертационен труд е написан на издържан стил и много добър български език без граматически неточности.

Авторефератът е разработен съобразно изискванията и съответства на съдържанието на дисертационния труд. Посочените публикации са свързани с тематиката на дисертационния труд.

IV. Научни приноси

От анализа на представения ми дисертационен труд преценявам, че изведените приноси имат своята значимост за приложимостта на резултатите в областта на специфичния контрол в баскетбола и приемам тяхната формулировка:

1. Събрани са сведения за средното ниво и вариативност на основни признаци на физическото развитие и специфичната работоспособност на подрастващи баскетболисти във възрастово-полов аспект.
2. Разработена е комплексна система за контрол на подрастващи състезатели по баскетбол, която предоставя възможност на треньорите за нов подход при подбора и селекцията на млади играч и ефективно управление в тренировъчния процес.
3. Създадени са нормативна база и регресионни модели, които позволяват оценяването на резултатите от тестовете за специфична работоспособност на подрастващи баскетболисти – момичета и момчета, във възрастов аспект, които осигуряват богата информация за

състоянието им. Възможно е създаването и на други тестове за оценка на параметри на специфичната работоспособност.

4. Предвид зависимостта на физическото развитие от биологичното съзряване, спортния стаж и спецификата при методиката на обучение в техниката и тактиката на играта, смятаме, че за отделните изследвани възрасти разработените примерни модели на младите състезатели по баскетбол трябва да се използват в съвременната спортна практика.

V. Заключение

Въз основа на изложеното по-горе, и имайки предвид научно-приложните приноси на дисертационния труд, неговата актуалност и практическа насоченост за управлението на учебно-тренировъчния процес и съпътстващия специфичен контрол при подрастващи баскетболисти, **предлагам на членовете на научното жури да присъдят научната степен „ДОКТОР НА НАУКИТЕ“ на доц. Мариана Алексиева Борукова, доктор в Професионално направление: 7.6. „Спорт“.**

гр. София
22.08.2022 г.

Автор на становището:
/доц. Анна Божкова, ДН/